

**Arvamus makseasutuste ja e-raha asutuste
seaduse muutmise ning makse- ja arveldussüsteemide seaduse
muutmise seaduse eelnõu kohta**

Et tehtud muudatusettepanekuid oleks parem jälgida, ei ole arvamuse lisas muudetud seaduste paragrahvide lõiked, kui need muudaksid eelnõu teiste lõigete numeratsiooni (lisatud lõiked on ülanumbriga). Samuti ei ole seetõttu muudetud viiteid uutele lisatud lõigetele.

1) Paragrahvi 1 punkt 1

- a) MERASE § 63⁹ pealkiri ning lõiked 1 ja 2. Toetame lahendust, et arveldussüsteemiga liitumiseks ette nähtud tingimusi, mida makseasutused ja e-raha asutused peavad täitma, kajastatakse makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses (MERAS) ning makse- ja arveldussüsteemide seaduses (MAS) tehakse arveldussüsteemis osalejaid puudutavad muudatused. Arvestades seda, et tegemist on süsteemis osalemise erinõuetega, peab nii paragrahvi pealkirjast kui ka lõikest 1 selge olema, millistele nõuetele peab arveldussüsteemis osalemiseks vastama. Palume täpsustada paragrahvi pealkirja ja selle sisu nii, et süsteemile juurdepääsu eelduseks peab e-raha asutus ja makseasutus vastama süsteemi liikme määratlusele MASis, aga ka süsteemi reeglites ette nähtud tingimustele. Süsteemi reeglid, sh süsteemiga liitumise tingimused näeb vastava süsteemi korraldaja ette kooskõlas MASi 2. peatüki 2. ja 3. jaos sätestatuga. Sõnastusettepanekud on toodud kirja lisas.
- b) MERASE § 63⁹ lõige 2 ja § 63¹⁰ pealkiri. Eelnõu seletuskirjas selgitatakse maksesüsteemis osalemise tingimusi, tunnustamist ja tunnustamise taotlemist ning seda, et maksesüsteemiga liitumist tuleb eraldi taotleda, kuid kavandatavad muudatused MERASes selle kohta ei ole meie hinnangul piisavalt selged. Finantsinspeksioon hindab makseasutuse või e-raha asutuse dokumentide ja andmete vastavust MERASes nimetatud nõuetele, mis on maksesüsteemiga liitumise eelduseks ega anna juurdepääsu arveldussüsteemile nõ automaatselt. Süsteemiga liitumiseks tuleb tavaliselt pöörduda ka süsteemi korraldaja poole ja sõlmida arveldusteenu kasutamise leping. Teeme ettepaneku eelnõu täpsustada, et vältida arusaamatusi seoses makseasutuse ja e-raha asutuse arveldussüsteemis osalemise taotlemise ja osalemise nõuetele vastavuse tunnustamise taotlemisega. Seaduses peaks olema võimalikult selgelt öeldud, et konkreetse maksesüsteemiga liitumiseks tuleb esmalt taotleda Finantsinspeksioonilt nõuetele vastavuse tunnustamist ning seejärel taotleda süsteemi korraldajalt juurdepääsu arveldussüsteemile. Seda toetab ka eelnõu paragrahvis 2 kavandatav muudatus süsteemi liikme kohta, mille järgi võib süsteemi liikmeks olla muu hulgas makseasutus või e-raha asutus, kelle vastavust MERASes nimetatud nõuetele on Finantsinspeksioon tunnustanud. Sõnastusettepanekud on toodud kirja lisas.
- c) Makseteenuste teise direktiivi (PSD2) artikli 35a lõige 1 näeb ette, et makseasutuste ja e-raha asutuste, kes taotleavad osalemist arveldussüsteemides, sisekorraeskirjad, dokumendid ja meetmed peavad tagama maksesüsteemide stabiilsuse ja terviklikkuse. Artikli 35a lõike 1 kolmas taane täpsustab, et sisemised korrad peavad olema selleks proportsionaalsed, asjakohased, usaldusväärsed ja piisavad.

Seega on oluline märkida, et makseasutuste ja e-raha asutuste sisemised protseduurid ja korrad peavad küllaldaselt tagama arveldussüsteemi usaldusväärse ja järjepideva toimimise. Teeme ettepaneku see direktiivi eesmärk ka seaduses sätestada. Sõnastusettepanek on toodud kirja lisas (s.o MERASE § 63⁹ lisatud uus lõige 2).

- d) MERASE § 63⁹ lõiked 3, 4 ja 6 ning uus lõige 8. Eelnõu seletuskirjas märgitakse, et makseasutuse ja e-raha asutuse dokumendid ja andmed vastavad suures osas dokumentidele ja andmetele, mida makseasutus või e-raha asutus esitab tegevusloa taotlemise ajal MERASE § 15 alusel. Palume võimalusel (kui kattuvus on ilmne), viidata paragrahvis 15 nimetatud andmetele, et vältida arusaamatusi dokumentide sisus ja leevendada kahekordse esitamisega kaasuvat negatiivset mõju taotlejale ja menetlejale. Et vältida topeltesitamise kohustust ja arusaamatusi, mis võivad tekkida sisult sarnaste, kuid kirja pildilt erinevate dokumentide ja andmete tõttu, palume loetelud (sh lõike 6 p 2–5) üle vaadata ja juhul, kui tegemist on kattuva dokumendi või andmetega, viidata selguse mõttes MERASE § 15 vastava lõike või punkti kohasele dokumendile või andmetele.

Palume viidata punktis 5 maksejõuetusmenetlusele makse- ja arveldussüsteemide seaduse paragrahvi 7 tähenduses. MERASEs ei kasutata maksejõuetuse mõistet, seevastu MAS avab maksejõuetuse tähenduse just arveldussüsteemis osalemise kontekstis. Palume parandada § 63⁹ lõike 4 punkti 3 sõnastust nii, et selle sisu oleks üheselt mõistetav.

Sõnastusettepanekud, v.a lõike 6 punktid 2–5 kohta, on toodud kirja lisas.

- e) MERASE § 63⁹ lõige 6 punkt 1. Palume kaaluda, kas MERASE § 15 lõike 1¹ punktis 2 nimetatud turvapoliitika osa kirjeldus on seaduse eesmärgi saavutamiseks vajalik ning eelnimetatud viidet parandada. Kui vaja on hõlmata ka § 15 lõike 1¹ punkt 2, siis on tarvis viidata MERASE § 15 lõike 1 punktile 19. Kui sellist vajadust pole, siis muuta eelnõu sõnastust järgmiselt: „turvapoliitika kirjeldus osas, mis on sätestatud käesoleva seaduse § 15 lõike 1¹ punktis 1“.
- f) MERASE § 63¹⁰ pealkiri ja lõige 1. Palume selguse huvides muuta paragrahvi pealkirja nii, et see vastaks sisule, sest mõeldud on arveldussüsteemis osalemise nõuete vastavuse tunnustamise taotlemist, mitte arveldussüsteemides osalemise taotlemist, mida tuleb üldjuhul hiljem eraldi teha. Palume täpsustada lõiget 1. Sätte parema rakendamise huvides tuleks vastavuse tunnustamise taotlusele ja selle puudustele kohaldada paragrahvis 17 sätestatud nõudeid, sest tegemist ei ole tegevusloa taotluse läbivaatamisega. Sõnastusettepanekud on toodud kirja lisas.
- g) MERASE § 63¹⁰ lõige 4 ja uus lõige 5. Teeme ettepaneku, et Finantsinspeksioon võib nõuete vastavuse tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistada, kui makseasutus või e-raha asutus ei ole taotlenud juurdepääsu arveldussüsteemile 6 kuu või alustanud arveldusi 18 kuu jooksul alates otsuse kättesaamisest, sest arveldussüsteemis ettenähtud tähtaja jooksul ei pruugi arveldamise alustamine õnnestuda. Lisaks tekitab see taotlejale ja süsteemi korraldajale liialt tugeva ajasurve.

Samuti palume kaaluda, kas Finantsinspeksiooni kaalutusõigus on põhjendatud juhul, kui on selge, et osaleja ei vasta süsteemi liikmeks olemise tingimustele või on esitanud valeandmeid, mis olid süsteemi liikme tunnustamiseks olulise tähendusega.

Muudatusettepanekud on toodud lisas.

2) Paragrahvi 1 punkt 2

Teeme ettepaneku muuta MERAS § 79 lõike 1 punkti 2 ja § 80 lõike 1 punkti 2 lisatava lauseosa. Kuivõrd punkti alusel tekstiosades asesõna „tema“ puhul pole selgelt arusaadav, kas mõeldakse makseasutust või Eesti Panka ning ka raha hoidmise viis on konto nimetamata jätmise tõttu ebamäärane, teeme ettepaneku sõnastada need tekstiosad täpsemalt: „või Eesti Pangas avatud kontrol kooskõlas Eesti Panga kehtestatud reeglite ja tingimustega.“

Muudatusettepanekud on toodud kirja lisas.

3) Paragrahvi 2 punkt 3

Palume loobuda MASi § 6 lõike 3 täiendamisest punktidega 6 ja 7 eelnõu sõnastuses, sest need ei sobi kokku lõike 3 sissejuhatava lausega. Palume lähtuda MASi sõnastusest, millega on üle võetud ka ülejäänud süsteemi liikme definitsioon. Teeme ettepaneku lisada makseasutuse ja e-raha asutuse jaoks MASi § 6 uus lõige 3¹ ja välja jätta viide arveldussüsteemi juurdepääsu tingimustele, kuivõrd MERAS ei reguleeri juurdepääsu tingimusi arveldussüsteemidele. Ka ei tee Finantsinspeksioon otsust juurdepääsu tingimustele vastavuse kohta.

Arvelduse lõplikkuse direktiivi (SFD) artikli 2 uue punkti b sõnastuse kohaselt on „asutus“ muu hulgas makseasutus või e-raha asutus /.../ „kes osalevad süsteemis, kelle tegevus koosneb direktiivi punkti i esimeses taandes määratletud maksejuhiste täitmisest ja kes vastutavad sellistest maksejuhistest tulenevate rahaliste kohustuste täitmise eest selles süsteemis“. Märgime, et siinkohal on kohane viidata „maksejuhise“ asemel ülekandekorraldusele MASi § 10 punkti 1 tähenduses.

Ettepanekud on toodud kirja lisas.

4) Eelnõu seletuskiri

a) Makseasutuse või e-raha asutuse osalemine arveldussüsteemides.

Palume seletuskirjas selgitada olukorda, kus lepinguriigi makseasutus või e-raha asutus soovib juurdepääsu Eesti arveldussüsteemile ja vastupidi.

b) Arveldussüsteemi kaudne osaleja.

Eelnõu seletuskirjas (lk 12) märgitakse järgmist: „Vastavuse tunnustamise otsuse kehtetuks tunnistamine ei välista omakorda igal juhul seda, et makseasutus või e-raha asutus ei saa enam pakkuda välkmaksete teenust, kuivõrd seda on võimalik pakkuda ka kaudse osalejana. See tähendab, et makseasutus või e-raha asutus ei ole otsene osaleja välkmaksete süsteemis, ehk et temal ei ole kontot TARGET2 süsteemis, kuid välkmakseid on võimalik pakkuda otseosaleja kaudu, kes omab vastavat kontot.“

Kui makseasutus või e-raha asutus ei vasta MASi § 6 lõike 3 punkti 6 ja 7 süsteemi liikme tingimustele, saab ta jätkata välkmaksete pakkumist MASi § 17 lõike 5 alusel. Palume selgitada, millist osalemist MASi (ja SFD) tähenduses on silmas peetud. Märgime, et süsteemis osaleja, sh kaudne osaleja on määratletud MASi paragrahvis 6.

5) Kui võimalik, palume arvestada ka ettepanekutega, mis aitavad tuua selgust ja lihtsustavad seaduse lugemist või on normitehnilist laadi. Need muudatused on samuti toodud kirja lisas.